

ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓

วันมาฆบูชา

 Magha Puja Day 2022

ไม่ทำชั่วทั้งปวง • ทำความดี • ทำจิตใจให้บริสุทธิ์
๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

กระทรวงวัฒนธรรม
Ministry of Culture

กรมการศาสนา
Department of Religious Affairs

วันมาฆบูชา

ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓

Magha Puja Day 2022

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

ที่ปรึกษา

นายเกรียงศักดิ์ บุญประสิทธิ์
อธิบดีกรมการศาสนา

นายสำรวย นักการเรียน
รองอธิบดีกรมการศาสนา

นายมานัส ทารัตน์ใจ
ที่ปรึกษากรมการศาสนา

นายชวลิต ศิริภิรมย์
ที่ปรึกษากรมการศาสนา

นางสาวจิตติมา สุภักค
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

นางสุรีย์ เกาศล
เลขานุการกรม

คณะทำงาน

นายประภาส แก้วสวรรค์
ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมงานคุณธรรม
จริยธรรมส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น

นางสาวหทัยา คุณโณ
นักวิชาการศาสนาชำนาญการ

นางสาวจิรฐา ปิ่นเวหา
นักวิชาการศาสนาชำนาญการ

นางสาวรวีพร ภัคดีสมัย
นักวิชาการศาสนาปฏิบัติการ

นางสาวนันทิยา आयुวัฒน์
นักวิชาการศาสนา

นายนรภัทร วรศรานนท์
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์โครงการ

นายอมร เฟื่องผล
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์โครงการ

นายวิทยา ก่อกุศล
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์โครงการ

» ความหมาย

คำว่า มาฆบูชา ย่อมาจาก มาฆปุณณมีบูชา หรือ มาฆปุรณมีบูชา แปลว่า การบูชาในวันเพ็ญ เดือน ๓ มาฆะ มาจากคำว่า มฆะ ซึ่งเป็นชื่อของดาวฤกษ์กลุ่มหนึ่งในบรรดาดาวฤกษ์ทั้งหลายในท้องฟ้า ขณะที่ดวงจันทร์โคจรผ่านกลุ่มดาวฤกษ์มฆะ ซึ่งเรียกว่า พระจันทร์เสวยมาฆฤกษ์นั้น เป็นระยะที่ตรงกับเดือน ๓ ของไทย ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ เรียกว่า มาฆปุณณมีดิถี แปลว่า วันที่มีดวงจันทร์เต็มดวงในเดือน ๓ นั้นเอง

» ประวัติและความเป็นมา

วันเพ็ญเดือน ๓ เป็นวันสำคัญในพระพุทธศาสนา พุทธศาสนิกชนทั้งหลายถือว่าเป็นวันสำคัญวันหนึ่งในรอบปี เพราะเป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงวางรากฐานพระพุทธศาสนา คือ เป็นวันที่พระพุทธองค์ประทานโอวาทปาติโมกข์ในที่ประชุมพระสาวก ซึ่งประกอบด้วยองค์ ๔ ที่เรียกว่า จาตุรงคสันนิบาต แล้วส่งพระสาวกเหล่านั้นไปประกาศพระศาสนา คือ สอนศีลธรรมแก่ประชาชนตามแคว้นต่าง ๆ

คำว่า “จาตุรงคสันนิบาต”

แปลว่า การประชุมพร้อมด้วยองค์ ๔ ได้แก่

๑. พระสงฆ์ที่มาประชุมวันนั้นล้วนเป็นเอหิภิกขุ คือ ได้รับอุปสมบทโดยตรงจากพระพุทธเจ้า
๒. พระสงฆ์เหล่านั้นเป็นพระอรหันต์ทั้งสิ้น
๓. พระสงฆ์ที่ประชุมวันนั้นมีจำนวนถึง ๑,๒๕๐ องค์ มาประชุมกันโดยมิได้นัดหมาย (เป็นพระที่เคยเป็นชฎิลมาก่อน ๑,๐๐๐ องค์ พระที่เคยเป็นปริพาชกมาก่อน ๒๕๐ องค์)
๔. วันนั้นดวงจันทร์เสวยมาฆฤกษ์เต็มบริบูรณ์ การประชุมครั้งสำคัญที่สุดในสมัยพุทธกาล ที่เรียกว่า จาตุรงคสันนิบาตนี้ ได้มีขึ้น ณ เวฬุวันมหาวิหาร ใกล้กรุงราชคฤห์ ซึ่งเป็นนครหลวงของแคว้นมคธ ในเวลาบ่ายของวันเพ็ญ เดือน ๓ ในปีแรก ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ คือ หลังจากวันตรัสรู้ได้ ๔ เดือน การประชุมเช่นนี้มีครั้งเดียวและเป็นการประชุมครั้งสำคัญที่สุด เพราะพระพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ในที่ประชุมนี้

คำว่า “โอวาทปาติโมกข์”

แปลว่า โอวาทที่เป็นประธานหรือคำสอนที่เป็นหลักใหญ่ เป็นชื่อหัวข้อธรรม อันเป็นหลักสำคัญของพระพุทธศาสนา จึงเรียกโอวาทปาติโมกข์นี้ว่า เป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา เพราะพระพุทธเจ้าทรงย่อคำสอนในพระพุทธศาสนาทั้งหมดลงในโอวาทปาติโมกข์นี้ และเพราะเหตุนี้นักปราชญ์จึงได้ยกย่องโอวาทปาติโมกข์ว่าเป็นอุดมมฤต คือ เป็นภาชิตนิพนธ์พิเศษไม่มีภาชิตอื่นยิ่งขึ้นไปกว่า

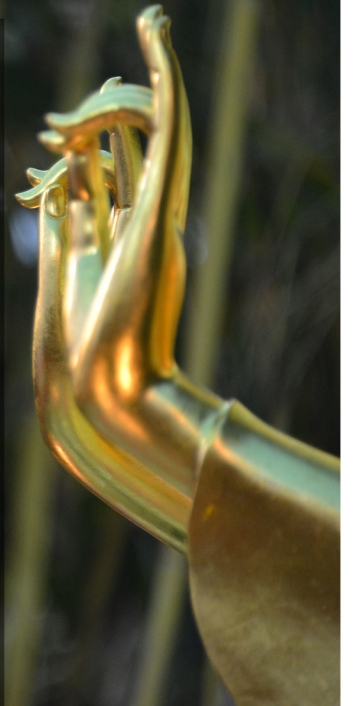
» ใจความของโอวาทปาติโมกข์

มี ๓ ตอน พระพุทธองค์ตรัสเรียงลำดับกันเป็น ๓ คาถา

คาถาแรก ความอดทน คือ ความอดกลั้น เป็นตบะอย่างยิ่ง ท่านผู้รู้ทั้งหลายกล่าวพระนิพพานว่ายอดเยี่ยม ผู้ทำร้ายผู้อื่น เป็นบรรพชิตไม่ได้ ผู้เบียดเบียนผู้อื่น เป็นสมณะไม่ได้

คาถาที่ ๒ การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึงพร้อม การทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว นี่คือการสั่งสอนของท่านผู้ตรัสรู้แล้วทั้งหลาย

คาถาที่ ๓ การไม่กล่าวร้าย การไม่ทำร้าย ความสำรวมในพระปาติโมกข์ ความรู้จักประมาณในโภชนาหาร ที่นอน ที่นั่งอันเจียบสอาด การประกอบความเพียรในอธิจิต นี่คือการสั่งสอนของท่านผู้ตรัสรู้แล้วทั้งหลาย

เนื้อความของคาถาแรก พระพุทธองค์ตรัสเพื่อชี้จุดหมายของพระพุทธศาสนา ซึ่งแบ่งได้เป็น ๓ ตอน

ตอนแรก

ที่ตรัสว่า ความอดทน คือ ความอดกลั้นเป็นตบะอย่างยิ่งนี้ พระองค์ตรัสเพื่อชี้ให้เห็นว่า ในการเพาะลาญบาป คือ กำจัดความชั่วและสร้างสมความสุขความเจริญนั้น ไม่มีอะไรดีเท่ากับความอดทน อดทน คือ ชันดีนี้ เป็นเครื่องสร้างความสำเร็จทุกอย่าง แม้การที่พระพุทธองค์ได้ตรัสรู้ พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณเป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า เอกอัครบุคคลในโลกก็เพราะทรงใช้ขันดีนี้เป็นกำลังใหญ่

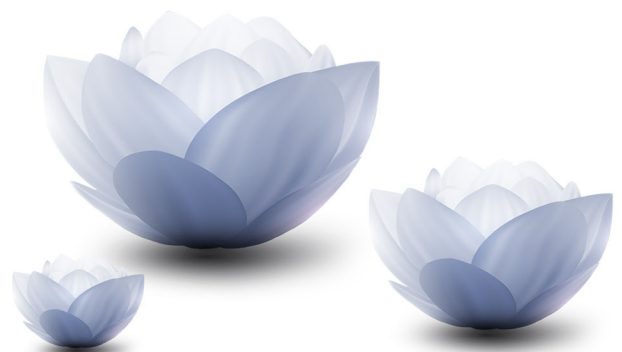
ตอนที่ ๒

ที่ตรัสว่า ท่านผู้รู้ทั้งหลายกล่าวพระนิพพานว่ายอดเยี่ยมนี้ ตรัสเพื่อชี้จุดหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนาว่าในการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธศาสนานั้น มีจุดหมายปลายทาง คือ พระนิพพาน พระนิพพานเป็นจุดหมายสูงสุดของ

พระพุทธศาสนา เรื่องพระนิพพานมีสอนเฉพาะในพระพุทธศาสนาเท่านั้น ในศาสนาอื่นไม่มี คือ สอนไม่ถึงพระนิพพาน อย่างสูงก็มีเพียงสวรรค์เท่านั้น

ตอนที่ ๓

ที่ตรัสว่า ผู้ทำร้ายผู้อื่น เป็นบรรพชิตไม่ได้ ผู้เบียดเบียนผู้อื่น เป็นสมณะไม่ได้นี้ ตรัสชี้ลักษณะของนักบวชในพระพุทธศาสนาเพื่อแสดงให้เห็นว่า นักบวชของพระพุทธศาสนานั้นต้องไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ใคร ๆ มีแต่สร้างความสุข ความสงบ และปรารถนาดีแก่คนทั่วไป

เนื้อความของคาถาที่ ๒ พระพุทธองค์ตรัส ย่นย่อคำสอนในพระพุทธศาสนาทั้งหมดลงเป็น หลักสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. การไม่ทำบาปทุกอย่าง คือ ไม่ทำความชั่วทุกชนิด เช่น ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติดีกาม เป็นต้น

๒. การทำกุศลให้ถึงพร้อม คือ เข้าถึงความดี ได้แก่ทำความดีนั่นเอง เช่น มีเมตตากรุณา ขยันประกอบอาชีพการงานในทางสุจริต สามัคคี เสียสละ เป็นต้น

๓. การทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว คือ ทำใจให้บริสุทธิ์สะอาด ปราศจากสิ่งที่ทำให้เศร้าหมอง

กล่าวโดยย่อเพื่อให้จำง่าย คือ

๑. เว้นชั่ว

๒. ทำดี

๓. ทำใจให้บริสุทธิ์

๓ ข้อนี้ เรียกว่า หัวใจของพระพุทธศาสนา หรือ เรียกว่า ประมวลคำสอนของพระพุทธศาสนา ก็ได้เพราะรวมคำสอนของพระพุทธศาสนาไว้หมด

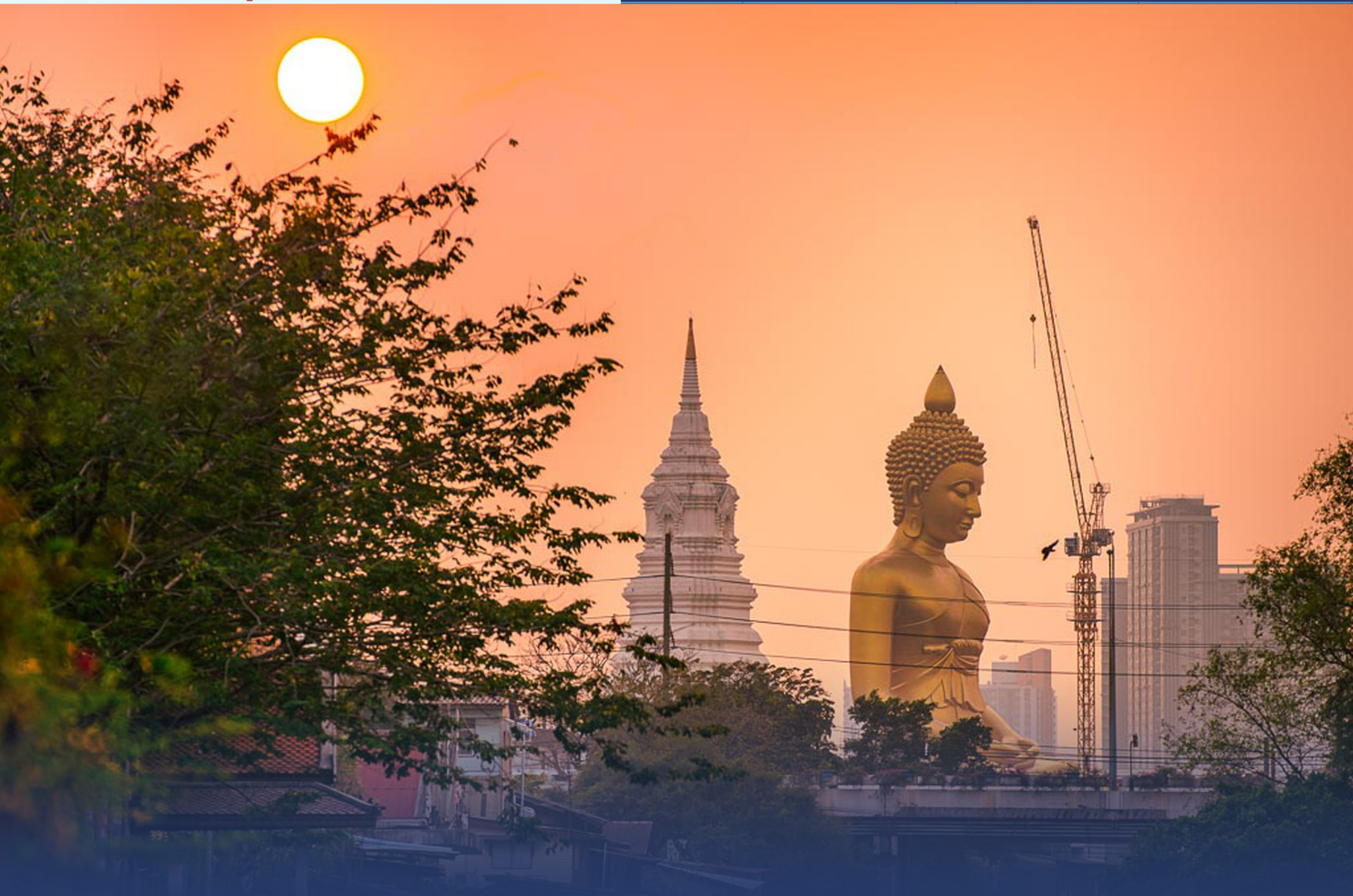
คาถาที่ ๒ นี้ พระพุทธองค์ตรัสแก่ พระอรหันตสาวก ๑,๒๕๐ องค์ที่ประชุมกันในครั้งนั้น เพื่อให้พระอรหันตสาวกเหล่านั้นนำไปสั่งสอน ประชาชน ซึ่งในการสอนศีลธรรมแก่ประชาชนนั้น จะสอนเรื่องอะไร ข้อไหน อย่างไร ก็ให้อยู่ในกรอบ ของ ๓ ข้อนี้ เพราะเหตุนี้ คำสอนที่พระอรหันตสาวก เหล่านั้นไปสอนในที่ต่างๆ จึงตรงกันหมด แม้ จะแยกย้ายกันไปสอนในที่ต่างๆ ที่ห่างไกลกัน หรือต่างเวลากันก็สอนเป็นแนวเดียวกันไม่มีขัดแย้งกัน

เนื้อความของคาถาที่ ๓ พระพุทธองค์ ตรัสเพื่อเป็นหลักปฏิบัติสำหรับผู้ที่จะไปประกาศ พระพุทธศาสนา หมายความว่า พระพุทธองค์ทรงวางระเบียบในการไปสั่งสอนศีลธรรมแก่ประชาชนว่า ผู้สอนต้องเป็นผู้ไม่กล่าวร้าย คือ ไม่พูดให้เขาเดือดร้อน ต้องเป็นผู้ไม่ทำร้าย คือ ไม่ทำให้เขาเดือดร้อน มีวจีกรรมและกายกรรมบริสุทธิ์สะอาด

พูดและทำด้วยเมตตา กรุณา มีความสำรวมใน พระปาติโมกข์ คือ ประพฤติเคร่งครัดในระเบียบ แบบแผน รู้จักประมาณในโภชนาหาร ที่นอนที่นั่ง กิจที่สงบ สงัดเหมาะแก่สมณะ คือ ต้องไม่เห็นแก่ กิน แก่นอนและต้องมีใจแน่วแน่ เข้มแข็ง ไม่ทอดย րรวมความว่า ไปทำงานก็ให้ไปทำงานจริง ๆ ทำงาน เพื่องานมุ่งสันติสุขของประชาชนเป็นสำคัญ ไม่ใช่ไป หาความสุขสนุกสนาน

เนื้อความ ๓ คาถาของโอวาทปาติโมกข์นี้ คือ วิธีสั่งงานของพระพุทธเจ้า การที่พระองค์ทรงส่ง พระสาวกไปประกาศพระพุทธศาสนานั้น คือ การที่ พระองค์ส่งพระสาวกให้ไปทำงาน ความจริงพระองค์ เคยส่งไปแล้ว ๒ รุ่น รุ่นแรกเป็นพระอรหันต์ล้วน มีจำนวน ๖๐ องค์ รุ่นที่ ๒ เป็นพระอริยบุคคล ชั้นเสขภูมิ คือ ยังไม่เป็นพระอรหันต์ มีจำนวน ๓๐ องค์ พระองค์ก็ทรงส่งไปอย่างธรรมดา คือ ตรัสสั่งเพียงว่า “จงจาริกไปประกาศพระพุทธศาสนา เพื่อประโยชน์และความสุขของมหาชน” มิได้มีพิธี การพิเศษอย่างไร แต่ในการส่งไปคราวนี้พระสาวก มีจำนวนมากถึง ๑,๒๕๐ องค์ ซึ่งเป็นการส่งครั้งใหญ่ และครั้งสำคัญพระองค์จึงทรงสั่งงานอย่างชัดเจนและละเอียดถี่ถ้วน คาถาที่ ๑ เป็นวัตถุประสงค์ ของงาน คาถาที่ ๒ เป็นลักษณะงาน คาถาที่ ๓ เป็นวิธีทำงาน

ด้วยเหตุที่พระพุทธเจ้าปรทานโอวาทปาติโมกข์ในวันเพ็ญ เดือน ๓ ฉะนั้น วันเพ็ญ เดือน ๓ จึงเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นวันที่พุทธศาสนิกชนจัดทำพิธีสักการบูชาเป็นพิเศษ ที่เรียกว่า มาฆบูชา พิธีมาฆบูชานี้ แต่ก่อนก็มีได้ทำกัน เพิ่งมาทำในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ แห่งพระราชวงศ์จักรี พระองค์ทรงปรารภถึงความสำคัญของวันมาฆบูชาว่า มีเหตุการณ์สำคัญ ๔ ประการที่เรียกว่า จาตุรงคสันนิบาต เกิดขึ้นในวันเดียวกันสมควรที่พุทธศาสนิกชนจะได้ทำการบูชา เพื่อระลึกถึงความสำคัญของวันดังกล่าว และพระคุณของพระพุทธองค์ จึงให้จัดพิธีบูชาเนื่องในวันมาฆบูชาขึ้นในพระราชวัง โดยโปรดให้มีการประกอบพระราชกุศลในเวลาเช้า ด้วยการนิมนต์พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ และฉันภัตตาหารในพระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในเวลาค่ำพระองค์เสด็จออกฟังพระสงฆ์ทำวัตรเย็น สวดโอวาทปาติโมกข์และทรงจุดเทียนรายตามราวรอบพระอุโบสถ จำนวน ๑,๒๕๐ เล่ม พระภิกษุเทศน์โอวาทปาติโมกข์ พระสงฆ์ จำนวน ๓๐ รูป สวดรับเทศน์

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ พระองค์ทรงนำพิธีบูชาเนื่องในวันมาฆบูชาไปประกอบในสถานที่อื่น ๆ นอกพระบรมมหาราชวังในคราวเสด็จประพาสต้น เช่น บางปะอิน พระพุทธบาท พระพุทธฉาย พระปฐมเจดีย์ พระแท่นดงรัง เป็นต้น ในรัชกาลต่อมาได้ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเนื่องในวันมาฆบูชาสืบมา

แนวทางที่พึงปฏิบัติ

วันมาฆบูชา เป็นวันที่พุทธศาสนิกชนต้องให้ความสำคัญและพร้อมใจกันเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามสมควรแก่ฐานะของตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อทำความเข้าใจให้ถูกต้อง ผิดแผกตนเองและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว สังคม แนวทางที่พึงปฏิบัติสำหรับพุทธศาสนิกชนที่เกี่ยวข้องกับวันมาฆบูชา มีดังต่อไปนี้

พุทธศาสนิกชน (อุบาสก อุบาสิกา)

- ❖ ให้อาหาร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร ในภาคเช้าหรือเพล บริจาคทรัพย์ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ยากไร้ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์
- ❖ รักษาศีล สำรวมระวังกายและวาจา ด้วยการรักษาศีล ๕ หรือศีล ๘ หรือศีลอุโบสถ
- ❖ เจริญภาวนา ฝึกสมาธิ ทำจิตใจให้สงบ รวมทั้งพัฒนาปัญญาด้วยการเจริญวิปัสสนาให้เกิดปัญญาเห็นสภาพความเป็นจริงของชีวิตและโลก
- ❖ เวียนเทียน การเดินประทักษิณเป็นการบูชาพระรัตนตรัยด้วยอามิสบูชาและปฏิบัติบูชา

สถาบันต่าง ๆ ในสังคมครอบครัว

- ❖ ศึกษาเอกสารหรือสนทนาเกี่ยวกับความสำคัญของวันมาฆบูชา รวมทั้งหลักธรรมที่เอื้อต่อการปฏิบัติของครอบครัว
- ❖ ปรึกษาหารือหรือหาแนวทางในการป้องกันการแก้ปัญหาในครอบครัว โดยใช้หลักธรรมและส่งเสริมให้เกิดการลด ละ เลิก อบายมุข
- ❖ นำสมาชิกในครอบครัวไปบำเพ็ญกุศลที่วัด ทำบุญ ตักบาตร บริจาคทาน ปฏิบัติธรรมที่วัด รักษาศีล ๕ หรือศีล ๘ หรือศีลอุโบสถ ไหว้พระ สวดมนต์ ฟังธรรม เวียนเทียน

สถานศึกษา

- ❖ ครูและนักเรียนร่วมกันศึกษาถึงความสำคัญของวันมาฆบูชา รวมทั้งหลักธรรมที่มีส่วนสำคัญต่อการศึกษาเล่าเรียน เช่น อิทธิบาท ๔ ปธาน ๔
- ❖ ประกวดการอ่าน การเล่า ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวันมาฆบูชา
- ❖ ครูให้นักเรียนจัดทำป้ายนิเทศหรือจัดนิทรรศการ ประกวดเรียงความ ทำสมุดภาพตอบปัญหาธรรมะ บรรยายธรรม อภิปรายธรรมะ
- ❖ ประกาศเกียรติคุณนักเรียนที่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- ❖ ครูพานักเรียนไปร่วมกิจกรรมกับชุมชนที่วัดบำเพ็ญกุศล ทำบุญ ตักบาตร บริจาคทาน รักษาศีล ฟังธรรม สนทนาธรรม เจริญจิตภาวนา

สถานที่ทำงาน

- ❖ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความสำคัญของวันมาฆบูชา รวมทั้งหลักธรรมเพื่อการครองตน ครองคนและครองงาน
- ❖ จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับหลักธรรม เพื่อการปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ
- ❖ จัดให้มีการบรรยายธรรมและสนทนาธรรมร่วมกันบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เช่น ปลูกต้นไม้ บริจาคโลหิต ทำความสะอาดที่สาธารณะ
- ❖ หัวหน้าหน่วยงานให้โอกาสผู้ร่วมงานไปบำเพ็ญกุศลตามประเพณีนิยม

หน่วยงานอื่นในสังคม (องค์กร สมาคม

มูลนิธิ สื่อมวลชน ฯลฯ)

- ❖ ประชาสัมพันธ์เรื่องวันมาฆบูชา โดยใช้สื่อทุกรูปแบบ
- ❖ จัดพิมพ์เอกสารเกี่ยวกับความสำคัญของวันมาฆบูชา รวมทั้งหลักธรรมที่ส่งเสริมการครองเรือนอย่างมีความสุขและแนวทางการปฏิบัติธรรมเพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชน
- ❖ เชิญชวนให้ประชาชนทั่วไปเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมและพิธีกรรมทางศาสนา เช่น ทำบุญ ตักบาตร ฟังธรรม รักษาศีล ไหว้พระ สวดมนต์ สนทนาธรรม เจริญภาวนา
- ❖ รณรงค์ทางสื่อมวลชนทุกแขนง ให้ลด ละ เลิกอบายมุข งดจำหน่ายสุราและสิ่งเสพติดทุกชนิด
- ❖ ประกาศเกียรติคุณสถาบัน หรือ บุคคลผู้ทำคุณประโยชน์ต่อสังคม
- ❖ รณรงค์ให้รักษาสภาพแวดล้อมในวัดหรือในที่สาธารณะ ปลูกต้นไม้ทำความสะอาดที่สาธารณะ

» สำหรับวัด

ก่อนถึงวันมาฆบูชา เจ้าอาวาสแจ้งแก่ภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ให้ทราบว่าเป็นวันมาฆบูชา โดยใช้ป้ายแจ้งเตือนหรือแจ้งทางการกระจายเสียงภายในวัดก็ได้

» ในวันมาฆบูชา

ภิกษุ สามเณร ศิษย์วัด คนวัด ช่วยกันทำความสะอาดบริเวณวัด ปูลาดอาสนะ จัดตั้งเครื่องสักการะ ตั้งน้ำใช้น้ำฉัน ประดับธงธรรมจักร (ถ้าสามารถดำเนินการได้)

เวลาเช้า มีการทำบุญ ตักบาตร ทำวัตรเช้า ฟังธรรม เวลาบ่ายมีการฟังธรรม สนทนาธรรม เวลาเย็น อุบาสก อุบาสิกา ที่ถือศีลอุโบสถ ทำวัตรสวดมนต์

เวลาค่ำ พระภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา นำรูปเทียน ดอกไม้ ไปประชุมพร้อมกันที่อุโบสถ หรือสวดเจดีย์แห่งใดแห่งหนึ่งที่จัดเตรียมไว้ เมื่อพระสงฆ์พร้อมกันแล้ว ให้ยืนหันหน้าเข้าหาสิ่งเคารพ คือ พระประธานหรือสวดเจดีย์อย่างใดอย่างหนึ่ง คฤหัสถ์ยืนถือรูปเทียน ดอกไม้ ประนมมืออยู่ถัดจากพระสงฆ์ออกไป เมื่อพระเถระ กล่าวนำคำบูชา ทั้งหมดว่าตามพร้อมกัน เมื่อกล่าวคำบูชาเสร็จแล้ว พระสงฆ์ เดินนำหน้าเวียนขวารอบอุโบสถหรือสวดเจดีย์ ๓ รอบ ซึ่งเรียกว่า เวียนเทียน คฤหัสถ์เดินตามอย่างสงบ ขณะเวียนรอบแรกให้ระลึกถึงพระพุทธคุณ รอบที่ ๒ ระลึกถึงพระธรรมคุณ รอบที่ ๓ ระลึกถึงพระสังฆคุณ เมื่อเวียนเทียนครบ ๓ รอบแล้ว จึงนำดอกไม้รูปเทียนไปวางไว้ในสถานที่ที่กำหนด

จากนั้น พระภิกษุสามเณรเข้าในอุโบสถ ทำวัตรเย็น สวดโอวาทปาติโมกขกถา พระภิกษุแสดงพระธรรมเทศนา

» ประโยชน์ที่พึงได้รับ

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับพุทธศาสนิกชน

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของวันมาฆบูชา รวมทั้งหลักธรรม คือ ความอดทน การละเว้นจากการทำบาป การไม่เบียดเบียนผู้อื่น
๒. เกิดความศรัทธาซาบซึ้งและตระหนักในความสำคัญของพระพุทธศาสนา
๓. เห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิตตามหลักโอวาทปาติโมกข์
๔. รู้จักปฏิบัติตนตามหน้าที่ของชาวพุทธได้อย่างถูกต้อง

ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสังคมโลก

คำสอนของพระพุทธองค์ในเรื่องความอดทนอดกลั้น การทำความดี ละเว้นความชั่ว การไม่เบียดเบียนผู้อื่น ถือเป็นข้อปฏิบัติที่ส่งเสริมให้โลกอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ช่วยลดความขัดแย้งและหลีกเลี่ยงการแก้ปัญหาด้วยความรุนแรง

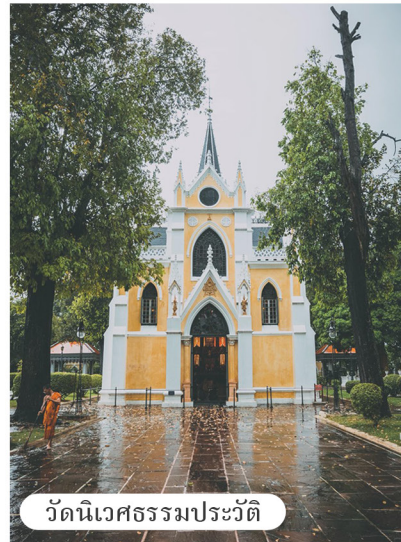

กิจกรรมสนองพระราชพิธี ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ในวันมาฆบูชา

เนื่องในโอกาสวันมาฆบูชา ซึ่งเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ตามโบราณราชประเพณีที่พระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจสืบมาโดยไม่ขาดสาย คือ การพระราชทาน “เทียนรุ่ง” ไปจุดถวายบูชาพระรัตนตรัยยังพระอารามหลวง ๖ พระอาราม ได้แก่ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดบวรนิเวศวิหาร วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม และวัดนิเวศธรรมประวัติ

วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

วัดนิเวศธรรมประวัติ

วัดบวรนิเวศวิหาร

วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม

วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

» กิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา เนื่องในเทศกาลวันมาฆบูชา พุทธศักราช ๒๕๖๕

กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมการศาสนา กำหนดจัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา เนื่องในเทศกาลวันมาฆบูชา พุทธศักราช ๒๕๖๕ ระหว่างวันที่ ๑๐ – ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามาประพฤติปฏิบัติใช้ในวิถีชีวิตและเพื่อให้ทุกภาคส่วนในสังคมไทยได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เข้าวัด ทำบุญ อด ละ เลิกอบายมุขทั้งปวง ถวายเป็นพุทธบูชา

กิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

การปฏิบัติตนตามวิถีชาวพุทธ ได้แก่ ทำบุญ ตักบาตร ถวายสังฆทาน ฟังพระธรรมเทศนา เวียนเทียน ประดับธงชาติ และธงธรรมจักร

กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

การประกวดสวดมนต์หมู่สรรเสริญพระรัตนตรัย ทำนองสรภัญญะ การประกวดบรรยายธรรม การแข่งขันตอบปัญหาธรรมะ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสใกล้ชิดพระรัตนตรัย ได้ศึกษาและนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามากล่อเมลาจิตใจ ขัดเกลานิสาสัยให้เป็นเยาวชนที่ดีของสังคม และได้เรียนรู้หลักธรรมคำสอน สามารถน้อมนำมาประมวลเป็นองค์ความรู้ในหลักธรรม

การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้

ได้แก่ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญและองค์ความรู้ในวันสำคัญดังกล่าวผ่านทางสื่อต่าง ๆ รวมถึงการจัดนิทรรศการกับสิ่งที่เกี่ยวข้องเนื่องในวันมาฆบูชา

» วัดเวฬุวันมหาวิหาร

วัดเวฬุวันมหาวิหาร เป็นอาราม (วัด) แห่งแรกในพระพุทธศาสนา ตั้งอยู่ใกล้เชิงเขาเวภารบรรพต ริมฝั่งแม่น้ำสรัสวดีซึ่งมีตโปธาราม (บ่อน้ำร้อนโบราณ) คั่นอยู่ระหว่างกลางนอกเขตกำแพงเมืองเก่า ราชคฤห์ (อดีตเมืองหลวงของแคว้นมคธ) รัฐพิหาร ประเทศอินเดียในปัจจุบัน (หรือแคว้นมคธ ชมพูทวีป ในสมัยพุทธกาล)

ในสมัยพุทธกาล เดิมวัดเวฬุวันเป็นพระราชอุทยานสำหรับเสด็จประพาสของพระเจ้าพิมพิสาร เป็นสวนป่าไผ่ร่มรื่น มีรั้วรอบและกำแพงเข้าออก เวฬุวันมีอีกชื่อหนึ่งปรากฏในพระสูตรว่า “พระวิหารเวฬุวัน กลันทกนิวาปสถาน” หรือ “เวฬุวันกลันทกนิวาป” (สวนป่าไผ่สถานที่สำหรับให้เหยื่อแก่กระแต) พระเจ้าพิมพิสารได้ถวายพระราชอุทยานแห่งนี้เป็นวัดในพระพุทธศาสนาหลังจากได้สดับพระธรรมเทศนา อนุปพุททิกถาและจตุราริยสัง ณ พระราชอุทยานลัฏฐิวัน (พระราชอุทยานสวนตาลหนุ่ม) โดยในครั้งนั้น พระองค์ได้เป็นพระโสดาบัน เป็นพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนา และหลังจากการถวายกลันทกนิวาปสถานไม่นาน อารามแห่งนี้ก็ได้ใช้เป็นสถานที่สำหรับพระสงฆ์ ประชุมจาตุรงคสันนิบาตครั้งใหญ่ในพระพุทธศาสนา อันเป็นเหตุการณ์สำคัญในวันมาฆบูชา

หลังการปรินิพพาน วัดเวฬุวันได้รับการดูแลมาตลอด โดยเฉพาะมูลคันธกุฎีที่มีพระสงฆ์เฝ้าดูแลทำการปัดกวาดเช็ดถูปูลาดอาสนะและปฏิบัติต่อสถานที่ ๆ พระพุทธเจ้าเคยประทับอยู่ทุก ๆ แห่งเหมือนสมัยที่พระพุทธองค์ทรงพระชนมชีพอยู่มิได้ขาด โดยมีการปฏิบัติเช่นนี้ติดต่อกันกว่าพันปี แต่จากเหตุการณ์ย้ายเมืองหลวงแห่งแคว้นมคธหลายครั้งในช่วง พ.ศ. ๗๐ ทำให้เมืองราชคฤห์ถูกลดความสำคัญลงและถูกทิ้งร้างซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้วัดเวฬุวันขาดผู้อุปถัมภ์และถูกทิ้งร้างอย่างสิ้นเชิงในช่วงพันปีถัดมา

ในปัจจุบัน หลังถูกทอดทิ้งเป็นเวลากว่าพันปี และได้รับการบูรณะโดยกองโบราณคดีอินเดียในช่วงที่อินเดียยังเป็นอาณานิคมของอังกฤษ วัดเวฬุวัน ยังคงมีเนินดินโบราณสถานที่ยังไม่ได้ขุดค้นอีกมาก สถานที่สำคัญ ๆ ที่พุทธศาสนิกชนในปัจจุบันนิยมไปนมัสการคือ “พระมูลคันธกุฎี” ที่ปัจจุบันยังไม่ได้ทำการขุดค้น เนื่องจากมีกุโบร์ของชาวมุสลิมสร้างทับไว้ข้างบนเนินดิน “สระกลั่นทกนิวาป” ซึ่งปัจจุบันรัฐบาลอินเดียได้ทำการบูรณะใหม่อย่างสวยงาม และ “ลานจาตุรงคสันนิบาต” อันเป็นลานเล็ก ๆ มีซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปยืนปางประทานพรอยู่กลางซุ้ม ลานนี้เป็นจุดสำคัญที่ชาวพุทธนิยมมาทำการเวียนเทียนสักการะ (ลานนี้เป็นลานที่กองโบราณคดีอินเดียสันนิษฐานว่า พระพุทธองค์ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ในจุดนี้)

มาฆบูชาสมมงคล

เพ็ญพิสุทธิดุจแสงแห่งไตรรัตน์
สิริสวัสดิ์มงคลกุศลประสาน
พุทธคุณธรรมคุณบุญบันดาล
สังฆคุณโปรดประทานประเทืองไทย
แผ่นดินธรรมงามแสนแดนพุทธศาสน์
มามมาสปูชนีย์ดีถีสัมัย
พิพัฒน์พรโอกาสพิลาสพิไล
อัญเชิญไชยเฉลิมขวัญวันบูชา

- ประพันธ์โดย

นายบุญเดือน ศรีวรรณ
ผู้เชี่ยวชาญด้านอักษรศาสตร์

มาตรการป้องกัน และควบคุมการแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid-19)

ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ วันมาฆบูชา Magha Puja Day 2022

สถานที่จัดกิจกรรม

จัดกิจกรรมในสถานที่
ที่อากาศถ่ายเทได้สะดวก

จัดให้มีจุดคัดกรอง
ตรวจวัดอุณหภูมิผู้เข้าร่วม
กิจกรรม

ประสานความร่วมมือเจ้าหน้าที่
สาธารณสุขร่วมดำเนินการ
ในกิจกรรม

จัดให้มีจุดให้บริการ
แอลกอฮอล์เจลและสำรอง
หน้ากากอนามัยไว้ให้บริการ

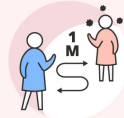
ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

สวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา
ขณะเข้าร่วมกิจกรรม

ต้องได้รับวัคซีนอย่างน้อย
๒ เข็ม และมีผล ATK เป็นลบ
ภายใน ๒๔ ชั่วโมง

เว้นระยะห่างระหว่างบุคคล
อย่างน้อย ๑-๒ เมตร

ถ้ามีอาการไอ จาม เป็นหวัด
หรือมีไข้ ให้งดเข้าร่วม
กิจกรรม

หลังเสร็จสิ้นกิจกรรม
ให้ปฏิบัติตามหลักสุขอนามัย
อย่างเคร่งครัด

“กิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา
เนื่องในเทศกาลวันมาฆบูชา พุทธศักราช ๒๕๖๕
Magha Puja 2022”

กระทรวงวัฒนธรรม
Ministry of Culture

กรมการศาสนา
Department of Religious Affairs

วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร
Wat Saket Ratchaworamahawiharn
(The Golden Mount)

ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓
วันมาฆบูชา
Magha Puja Day 2022

นมัสการ พระบรมสารีริกธาตุ On line

วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร เพื่อความเป็นสิริมงคล

www.วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา.com

๑๐-๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

@กรมการศาสนา

MAGHA PUJA DAY

Not to do any evil,
to do good,
and to purify the mind.

กระทรวงวัฒนธรรม
Ministry of Culture

กรมการศาสนา
Department of Religious Affairs